

MELIKA SALIHBEG BOSNAWI

POČIVAJ U CVATU BOŽJEM, MOJA DRAGA RUŽO!

Nisam je nikad pitala, ali maločas mi Google-ov prevoditelj reče da Dilber na turskom znači: ljepotica. I uistinu je bila lijepa, i stasom i duhom, moja nepreželjena prijateljica Ruža Dilber. Danas, 12. Ožujka 2015, u popodnevnim satima, nazva me sestra Kata, dobra sestra Kata, i odmah sam znala da je vijest tužna.

Kronika samostana ŠKOLSKE SESTRE FRANJEVKE KRISTA KRALJA, iz čijeg je okrilja odselila, kaže: da je u četvrtak, 5. ožujka 2015. u tom samostanu u Livnu preminula sestra M. Dolorosa Dilber u 90. godini života i 68. godini redovništva. Zatim na istoj web stranici stoji da je Preminula rođena 27. siječnja 1926. u Brestovskom, da je u zajednicu Školskih sestara franjevki primljena 24. ožujka 1941, a doživotne zavjete položila 10. rujna 1953. u Beogradu. Potom, da je Ruža Dilber završila građansku, bolničku gimnaziju, zatim višu defektološku školu za rad sa slabovidnom i škiljavom djecom, postigavši zvanje ortoptistice. Diplomu da je stekla u Njemačkoj, u Giessenu 1962. godine.

I ovdje, kod jednog ortopetskog pomagala, na staroj Očnoj klinici u Koševu u Sarajevu, 1982, počinje povijest našeg prijateljstva. Mom je sinu 11, a meni 37, kad nam oboma dijagnosticiraju unutarnji očni strabizam. Sestra Dolorosa, uporna u vježbanju s nama, neće dopustiti da nas ta boljka odvuče od knjiga, i od moga pisanja.

Ali hoće nešto drugo. Godina je 1983. Mama je politički zatvorenik u Centralnom zatvoru u Sarajevu. Pred preseljenje na dugu zatvorsku robiju u Slavonskoj Požegi potrebna je kontrola očiju, i. . .

Slika je gotovo filmska. Zatvorenica u modernoj crnoj pelerini, i svim ostalim u stilu, ali i sa kriminogenom crnom svilenom mahramom na glavi, pored nje mlad policajac u punoj spremi za slučaj pokušaja bijega, hodnik bolnički pun pacijenata, doktorski i ortoptički kabineti također puni. . . Ne znam je li pristojno nazvati ih ljekarima i ostalim medicinskim osobljem (punim straha; bez granica)!

Sve se razbježa. Samo pored aparata (koji će izmjeriti unutarnje moći mojih očiju za duge zatvorske noći i mogući tihi majčinski plač) stoji sestra Dolorosa. S osmijehom istim kao na ovoj slici

gore.

Ne pamtim da sam je ikada u decenijama koje slijede vidjela drugačijom. Sve od moje prve posjete sestrinske kuće na Bjelavama, do naših susreta u Kairu, i dugih lutanja platoom Giza, kamo je mene dovelo moje post-zatvorsko tumaranje svijetom, a nju njezina redovnička misija. Imam još uvijek nekolike njene ratno-preživjele fotografije. Kao da je i sad gledam kako me "lovi" sa svojim foto-aparatom: vedra, zdravih i energičnih kretnji, odlučna da "ovjekovječi" moj lik u pustinjском pijesku nasuprot preplavetnog neba, i moju crnu abaju zanjihanu vjetrom prije no što je isti, svilenu i lahku, netragom odnese. Onda me u trokutu moje pojave u hidžâbu usijeca u oštru liniju desne strane potiljka Sfinge, i još oštriju ivicu faraonove grobnice iza nje. . . Nezaboravna fotografija koja danas ilustrira moj esej "Sfinga jezika", na ovom istom webu. Nije propustila, moja prelijepa prijateljica, sva u bijelom, da mene, svu u crnom, uhvati svojim aparatom kako se odmaram na "obronku" jedne od piramida. Voljela je bilježiti vrijeme i ljude u prostoru, nikad koliko znam samo pejzaž bez ljudskog lika.

Onda dođe rat, taj svegled satrap! opet ti Skendere. . . Ne čuh i ne vidjeh moju Ružu zadugo. Tutnje granate, spaljuju se knjige i čitave biblioteke, nište životi, sakate duše. . . Ne mogoh a da ne zaustavim jednu Časnu, i uz predstavljanje, u crnu ko i ona, pokrivena kao i ona, upitah je za moju sestru Ružu. Gdje je? Kako je?

Bože, šta mi uradi ta uzorita. . . i sad me žigne oko srca kad se sjetim tog susreta blizu džamije Ferhadije, negdje ispred Egipta (glasovite sarajevske slastičarne, čijeg vlasnika ubi granata, i Sarajevo zasuzi). Umjesto odgovora na sasma prosto pitanje zna li gdje je i kako je sestra Dolorosa, bujica riječi tonom i bojom nalik psovci; da što sam se tako umotala, da nisam u arabiji (sigurna sam da slijedim njezinu ortografiju), već u Bosni, da odmah idem kući i skinem "to" sa sebe, jer ona mene dobro zna otprije rata, nisam bila tako umotana. . . Bože, spasi moj um!

Jedva zaustavih gnjev Pakla ko onaj s brda. I sad me zaboli oko srca kad se sjetim. (Obratih se kasnije faxom Visokoj Porti, dobih zapanjujući odgovor. . . Neise!) Rekoh, svoj-u-crno-baš-ko-i-ja-odjevenoj-i-pokrivenoj, da me ne zna otprije jerbo da sam ja već dvadeset i pet godina ("arapski") odjevena, i da sam hodala po zatvorima i izgnanstvima zbog toga, a nisam se šetkala po mojoj najrođenoj Ferhadiji ulici (ili kako je ono komunistički nazvaše?!) usred koje eto razgovaramo, i pobjegoh i dalje u neznanju gdje je i šta se ratno zbiva s mojom Ružom, koja mi još više zamirisa.

I koja mi je pričala šta su sve drugovi s crvenom petokrakom na prsima a ko zna s čime u glavama činili da je odvrte od njezina opredijeljenja – službe u Božijem, i ničijem drugom kraljevstvu. Ali nikako da saznam šta ovaj rat učini njoj.

Onda dođe nešto što bestidno nazvaše mirom. Ja, prvogranatirana, u tuđem stanu, ne znam ni kako me nađe moja Dolorosa, ali nađe me, i upita gdje mi je dijete (već momak, u Londonu, kažem), i kako prođe moj put patnje (koji je počeo davno prije rata, a evo me i dan-danile na njem).

Ne prođe, ne rekoh, ali i sad mi žao. Onda ona, sve objašnjavajuć da je friško iz Egipta, gdje je u Aleksandriji brinula za oči i srca i živote siromašne i napuštene slijepe djece, i marljivo učila Arapski (da je samo ne čuje ona od maločas!). Onda izvadi svitak sa 99 Alllâhovih imena, koje je ona, reče, naučila pisati, i čitati, i često ih doziva (mi bismo rekli zikri). I zamoli me da pored svakog dopišem značenje, odnosno naš prijevod. Jesam, dakako, dopisala sam!

Neka se niko ovdje ne zbuni. Ni truni! U svim desetljećima našega druženja, nit' sam ja ijednog trena morala, zarad našeg prijateljstva, biti manje muslimankom, niti ona manje kršćankom. Bog je nama uvijek bio Jedan, s mnogo lijepih imena. A On se na svâko, i svakom odaziva!

Amir je bio uvijek predmetom njezina posebna interesovanja, brige, i molitvi. I najtopliji pozdravi za nj uz hug (hag, zagrljaj), gotovo da ga čujem kako dodaje; moj sin kojeg je tako nježno voljela. Rastužih i njegov sestra-Katinom viješću. Znam šta će noćas sanjati: dobrotu lišća oko krina!

Onda nas ponovno putovi razdvojiše za dugo. No:

I N.A. i svako drugi bi se iznenadio da je tog dana bio u Pozorištu mladih (u kom sve više caruje lična bol, ali s njom i sve poopćenija zloća), svako ko nije bio tamo stao bi u čudu da je vidio kako se na moj poziv s pozornice, iz publike diže prelijepa, dostojanstvena, nasmijana, dobrotom namirisana sestra Dolorosa. Maksuz došla iz Livna na promociju moje knjige MIOMIRIS GNOZE; SARAJEVSKA OTKROVENJA. I kako priča publici o nekad malom Amiru, i njegovoj mami, i načinu na koji se začelo naše dugogodišnje prijateljstvo, i molitvama koje je uvijek upućivala za nas u vremenima kad je put, kad je *via dolorosa* naših patnji tek otpočinjala. . . Video u prilogu ovog web-rastanka s mojom dragom Dolorosom izabran je u njezinu čast. To jest u čast njezina životnog opredijeljenja koje joj je i podarilo sestrinsko ime Duboke tuge.

Mojoj sreći na pojavu i govor mile sestre nije bilo kraja. Ni Amirovoj, čija je radost nakon više desetljeća opet zatreperila na njegovu licu; u prvom redu ispod pozornice. Taj susret utroje 2006, nakon svih zatvora i ratova i stranstvovanja i pustošenja od strane onih koji uređuju za se ovaj vrli svijet. . . No svo troje smo uvijek znali da ima Onaj Koji će ih prozvat - poimenice; kad dođe pravi Čas.

Moja mu je Dolorosa već otišla u susret. S istim osmijehom, sigurna sam, bar u duši, ako su već duboka starost i bolest uskratile druge moći izričaja njezine rijetke ljepote i dobrote. Posljednjih godina često me je zvala telefonom, a kad je u modu stigao mobitel, onda još češće. Ja sam, priznajem, sebi često, a njoj oprezno, obećavala posjetu Livnu. Šta me sve spriječilo nije ovdje za priču.

Ponovit ću. Danas popodne dobra sestra Kata obavijestila me je telefonom da sam ovozemno izgubila priliku da opet vidim uživo nasmijano lice moje sestre Dolorose. Moje Ruže u punom cvatu! Ali ja sam, mada trenutno neutješno suzna, sigurna u naš novi susret. Opet uživo! Govorim to u lice svima onima koji izvjesnost našeg dolaska od Jednog, i našeg povratka Jednom, bezuspješno dovode u pitanje. Jer na njihove oči, i često od njihove ruke, jedan po jedan idol umire, a da mu još i nije došlo vrijeme onog umiranja zaprave.

Dakle opetujem, u ime nade u naš susret: u našem višedecenijskom druženju nije nikad ni na tren trebalo da sestra franjevka Dolorosa bude manje kršćankom, niti ja, Melika, muslimanka, da budem manje "onom koja je pokorna Bogu". Kao da i sad gledam kako se sve razbježalo po nekadašnjoj Očnoj klinici u Koševu. Samo moja sestra Ruža, poduprta svojom dobrotom, čeka mirno pored sprave kojom će testirati sposobnosti moga unutarnjeg vida za duge uzničke noći sarajevskog, slavonsko-požeškog, fočanskog, i ovog zatvora u koji se danas premeće čitav svijet.

P.S. Prošla godina bila je puna mojih putovanja. Zbog posjeta iračkoj karbalsko-nadžafskoj Via Dolorosi (onih iz potomstva Muhammadova, neka je Božiji blagoslov i mir na sve njih!), u blizini koje opet haraju. . . Lani, moj život bio je opet pun dramatičnih obrta sudbine, ushitâ i razočarenjâ, telefonima nesklonih aviona i otud brisanja moga adresara. Tako ne mogoh nazvat sestru Ružu. No bî mislim lipanj 2014. kad ona mene nazva, kao i uvijek: lijepa, i srdačna. Bila su to možda posljednja njena dva poziva. S Amirom, opet, kao glavnom temom. Potom muk. Kad sam se počela raspitivati doznajem da je već nedostupna. Amir se još uvijek nada našoj posjeti Livnu. Onda je sve opet utihnulo. Moj intenzivni rad na novoj knjizi, pa bolest, pa bolnica, onda siječanjska promocija *Ptice*

o vratu. . . Neki dan zamolim moju dragu Lukreciju, nazovemo Samostan, sestre franjevke kažu o njezinu stanju. . . , ostavim pozdrav za koji ne znam da li je više dospio do njene svijesti. . . , a onda sestra-Katin poziv. Neopoziv!

Jest dospio do njezina srca, kažem sebi. Sigurna u to. Evo me kako u ponoć s 12-og na 13-i ožujka, i u ranu zoru, dopisujem ovaj *in memoriam*. Mart, i najsretniji i najpogubniji mjesec u Amirovu i mom životu. Evo me sad s još jednim zamišljenim cvijetom na zamišljenoj grobnici do koje ćemo valjda kad sasma ojuži. . . A moja Ruža Dilber, Ljepotica, vraća mi, zahvalno, u oči koje je onomade liječila, isti onaj osmijeh kojeg mi je poklonila kad smo se prvi put srele. Isti istovjetni!

U Sarajevu, 3/12/15 8:45:21 PM

3/13/15 1:08:20 AM

3/13/15 4:09:53 AM

<http://www.bosnawi.ba/ba/omaz-prijateljstvu/458-pocivaj-u-cvatu-bozjem-moja-draga-ruzo#sthash.3cBGFUqg.dpuf>